

Türk kütüphane haftası dolayısıyla

KÜTÜPHANECİLİK VE GELECEĞİN KÜTÜPHANECİSİ

YAZAN: Meral Şenöz

Kütüphaneler kitap topluluklarıdır. Onun için de daima kitapla uğraşırlar, Fakat sadece kitapla değil aynı zamanda türlü nedenlerle o kitapları kullanmak isteyen insanlarla da ilgilenirler. Genel karakterli halk kütüphanelerinde çoğu zaman, bir konu hakkında bilgi toplayan veya boş saatlerini değerlendirmek için belki de bir roman okuyan insanlar, fakülte ve üniversite kütüphanelerinde genellikle öğretim, öğrenim ve araştırmaları için türlü kitapları kullanan öğretim üyeleri ve öğrenciler bulunur. Resmî dairelerde-bakanlıklarda, plânlama teşkilâtlarında ve benzer yerlerde, günün sorunlarıyla yakından ilgili kütüphaneciler, kendi konularının türlü yayınlarını, kitap ve dergi makalelerini tanıyarak okuyucularına her an yardıma hazır durumda olmalıdır. Meclis kütüphanesinde çalışan kütüphanecilerin de durumu değişik değildir. Yeni bir kanun çıkarırken kütüphaneye gelen millet vekillerine hemen yardım edebilecek durumda olmalıdırlar. O kanunla ilgili her türlü yayını okuyucusuna zamanında sunabilmelidirler. Bütün bu örnekler bize bir ülkedeki kütüphanelerin arasında kuruluş ve okuyucu toplulukları bakımından bazı ayrılıklar olduğunu göstermektedir. Bunun için gelecekteki kütüphanecilerin öğretiminde türlü noktaların göz önünde bulundurulması gerekir. Amma yine de temel görevler bakımından bütün kütüphaneler arasında birbirine benzer bazı özellikler vardır. Bütün öğretim ve araştırma kütüphanelerinde kütüphaneciler, günümüzün incelik bakımından izlenmesi olanaksızmış gibi görünen kitap, dergi v. s. yayınları arasından, kendi konularıyla ilgili olan en önemlilerini seçmek zorundadır. Bu iş, ilk bakışta yapılamıyacak kadar güc görünüyor. Fakat kütüphaneci öğrenimi sırasında böyle bir seçimi yapacağı zaman kendisine yardımcı olabilecek araçları öğrenmiş olduğundan, kitap seçme işini kolaylaştıracaktır. Bu arada pek tabii kütüphanesini, kendileri için yönettiği profesör, uzman ve diğer okuyucularının fikir ve siparişlerini toplayacaktır. Kütüphanecinin bu kitap seçme ödevi, kütüphaneci olmak isteyen adayların çok yönlü ilgilerini öngörür. Kütüphaneci kütüphanesinin konusuyla ilgili bütün düşünce akımlarını günü gününe izleyebilmelidir. Bu, Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde yabancı dil bilgisinin kazanılma zorunluluğu demektir. Geleceğin kütüphanesinin, lise de öğrenmeye başladığı ve yüksek öğrenimde ilerlettiği bir yabancı dilin yanında hiç olmazsa bir kitabın iç kapağını, ön sözünü ve niteliğini anlayabilecek kadar bir ikinci yabancı dili bilmesi gerektir.

● KİTAPLA OKUYUCU ARASINDA

Kütüphanelerde yalnız kitap toplanmaz. Toplanan kitaplar, kolayca kullanılabilir bir duruma getirilir. Aranılan bir kitap en kısa zamanda diğer kitaplar arasından bulunabilmelidir. Bu iş küçük kütüphanelerde pek zor değildir. Ama içinde yüzbinlerce milyonlarca kitap bulunan bir kütüphanede aranılan kitabı bulmak bazı şartları gerektirir. Dünyada kitap raflarının uzunluğu 25 ilâ 30 km yi bulan çok büyük kütüphaneler vardır. Bunlara örnek olarak Londra, Paris, Washington ve Moskovadaki millî karakterli kütüphaneleri gösterebiliriz. Bizim Millî Kütüphanemizin mevcudu bugünkü 500000'i bulmuştur. İşte böyle büyük kütüphanelerde aranılan kitabın kolayca bulunabilmesi için dikkat ve özenle hazırlanmış kitap listeleri-kataloglar kurulur. Belli bir kitabın veya derginin kütüphanede olup olmadığını bilebilmek için alfabetik katalog gereklidir. Alfabetik katalogun kurulabilmesi için gerekli kurallar tesbit edilmiştir. Her ne kadar kitaplar, kurallara zor uyan inatçı yaratıklarsa da kütüphaneci onları, öğrendiği kurallarla birlikte aklını ve anlayışını kullanarak bir düzene sokmasını bilecektir. Öğrenim süresinde, önemli olanı önemsizden ayırmayı öğrendiği için genel kuralları özel durumlara da uygulayabilecektir. Tıpkı bir yargıç gibi yasaları doğru yorumlamasını bilecektir. Kütüphaneciye sık sık sorulardan biri de kütüphanesinde belli bir konuda hangi kitap ve makalelerin bulunduğudür. Kütüphaneci ve soruyu soran da çok çabuk karşılayabilmelidir. Bunun için kullandığı yardımcı araçları da konulara, ilim guruplarına göre hazırlanmış katalogudur. Bu konu katalogu (sistematik katalog) kütüphaneciden birçok bilim kollarının dallara ayrılışını bilmesini, dolayısıyla ilimler tarihini an çizgileriyle tanınmasını ister. Konu katalogu eleştirmeyi bilen düşünme yeteneğine, bazı sorunları çözme fırsatını verir. Kütüphanecilik bilimi öğretiminde de önemli bir rol oynar.

Kütüphaneci en büyük ödevini özel bir konuda yayınlanmış çetireli kitap, dergi, makale v. b. yayınları arayan okuyucusuna bulunabilen bulabileceği müracaat eserlerini gösterdiği zaman yapar.

Kitapla okuyucu arasında sağlam bir aracı olmak, kütüphanecinin en güzel ödevidir. Bu ödev, halk kütüphanelerinde ayrı bir özellik taşır. Bu kütüphanelerde kütüphaneciler çok yönlü bilgilerle kolaylıkla kullanabilirler.